

Homiletische suggesties bij de uitvaartliturgie

Thema II: Licht in de duisternis

Februari 2010

PARTNER IN
CHRISTELIJK
VORMINGSWERK

Voorwoord

1. God ontmoeten in zijn Woord

In elke viering spreekt God ons aan. Wanneer er gelezen wordt uit de Schrift, weerklinkt het Woord van God.

Het is reeds veelzeggend dat God ons iets zegt en met ons in contact treedt. We willen echter niet alleen horen *dat* Hij ons iets zegt. We willen ook beluisteren *wat* Hij ons zegt.

En waarover spreekt God tot ons? Men kan slechts spreken over iets waarop alle gesprekspartners betrokken zijn. Als mensen zijn wij betrokken op wat wij in het leven meemaken. En ook onze God, die mens-geworden is in Christus en ons leven deelt, is betrokken op ons leven. Als wij in liturgie en gebed spreken met God, dan zullen wij het vanzelfsprekend samen hebben over het leven.

Als God zijn Bijbelse Woord tot ons richt, wil Hij spreken over 'het leven'. Soms is het echter niet gemakkelijk om te verstaan wat God met die Bijbelse woorden wil zeggen over ons leven. Een **homilie** tracht dan ook om een Bijbeltekst met het leven te verbinden, waardoor het Schriftwoord 'levend' wordt en wij ons leven in de Bijbeltekst kunnen herkennen. Een homilie vertelt wat de Bijbel over ons leven zegt. Zo helpt de Bijbel om het leven te verstaan. Zo wordt het Bijbelse Woord een 'levendig' Woord dat God aanwezig laat komen in ons leven.

2. Een homilie bij een kerkelijke uitvaart

Ook wanneer wij afscheid nemen van een overledene wil God ons iets zeggen. In het Schriftwoord weerklinkt het Woord van God. De Schriftlezing wil ons een boodschap van hoop en troost meegeven waarin verwezen wordt naar de christelijke opvattingen over dood, verrijzenis en eeuwig leven. Zoals een overlijden van een dierbare ons meer dan eens doet beseffen wat echt wezenlijk is, zo brengt ook een uitvaart ons terug bij het hart van ons geloof. De Schriftlezing spreekt over **de kern van ons geloof: het paasmysterie van Jezus' dood en verrijzenis**. Door te verwijzen naar de kern van het geloof wil de tekst ons iets zeggen over het leven en het sterven van de overledene en over het leven van de nabestaanden.

De 'kern van de zaak' is echter vaak moeilijk te vatten. Ook de kern van ons geloof is niet zo gemakkelijk te verwoorden. Het is niet eenvoudig om het verrijzenisgeloof te duiden, toe te lichten en te betrekken op ons leven. Tijdens de **homilie in een uitvaartliturgie** proberen we dan ook te verduidelijken wat God ons in deze situatie wil zeggen. We trachten om aan de hand van een Schrifttekst te spreken over onze christelijke opvattingen over dood, verrijzenis en eeuwig leven. Met behulp van deze christelijke opvattingen proberen we ook iets te zeggen over het leven en sterven van de overledene en over de ervaringen van de nabestaanden. We bekijken het leven en het overlijden van een concreet persoon en zijn / haar familie en kennissen in het licht van de Schrifttekst.

Een homilie heeft dan ook een **drievoudige inhoud**:

- (1) Er wordt gesproken over de *theologische, christologische en eschatologische boodschap* van de Schrifttekst.
- (2) Met behulp van de Schrifttekst wordt er iets gezegd over *het leven, het sterven en de toekomst van de overledene*.

Tijdens de homilie wordt er vanzelfsprekend verwezen naar de overledene. Toch kan een homilie duidelijk onderscheiden worden van een openingswoord of een persoonlijk woord in de afscheidsliturgie. Het levensverhaal van de overledene of het 'in memoriam' kan in het openingswoord of het afscheidswoord een plaats krijgen.

- (3) Aan de hand van de Bijbeltekst wordt er ook verwezen naar *het leven (en sterven) van de nabestaanden*.

3. Voorgeschiedenis

Om elkaar te ondersteunen bij het opstellen van een homilie voor een uitvaart, heeft de Diocesane Commissie voor Liturgie in het voorjaar van 2008 een brief verzonden naar alle priesters en diakens van ons bisdom. In deze brief werd hen gevraagd om voorbeelden van homilieën aan te reiken. Er werd in dit schrijven eveneens aangegeven dat de werkgroep 'Homiletische suggesties bij een uitvaart' zou proberen om op basis van een analyse van deze teksten enkele kernideeën te formuleren, die gebruikt kunnen worden in de liturgie bij een uitvaart.

De werkgroep mocht ongeveer 150 homilieën ontvangen, waarvoor wij de inzenders zeer dankbaar zijn.

Na een grondige studie van deze homilieën werd besloten om de **homiletische suggesties** of kernideeën **thematisch** te bundelen. De werkgroep maakte een onderscheid tussen enkele centrale beelden (thema's) om te spreken over het christelijk geloof in de verrijzenis en het eeuwig leven. Zo onderkennen wij onder andere de volgende thema's:

- Sterven om te leven
- Licht in de duisternis
- Opstaan om verder te gaan
- ...

Bij elk van deze thema's kunnen een aantal Schriftteksten en homiletische suggesties geplaatst worden.

4. De eerste en de tweede thematische bundel met homiletische suggesties

Tijdens de regionale bijeenkomsten inzake uitvaartliturgie, georganiseerd in juni 2009, boden we een eerste bundel met homiletische suggesties aan. In deze eerste uitgave werd het thema 'Sterven om te leven' nader uitgewerkt.

De **tweede bundel** met homiletische suggesties gaat nader in op het **thema 'Licht in de duisternis'**. Er wordt verwezen naar Schriftteksten die dit thema ter sprake brengen en vervolgens worden per tekst één of meerdere homiletische suggesties aangereikt. Enkele keren bestaat de Schrifttekst, waarnaar verwezen wordt, slechts uit één vers. Het is eventueel mogelijk om dit vers te combineren met enkele andere Bijbelverzen die eveneens in dit document vermeld worden en afkomstig zijn van een zelfde profeet, evangelist of geschrift.

Voor het opstellen van deze bundel werden enkele Bijbelteksten geselecteerd. Vanzelfsprekend kan het thema 'Licht in de duisternis' ook met behulp van andere Schriftteksten ter sprake worden gebracht. Tevens worden slechts enkele homiletische suggesties aangereikt. Uiteraard kunnen er bij elke Schrifttekst ook nog andere homiletische kernideeën aan bod komen.

De bundel biedt **geen uitgewerkte homilieën** aan, **maar enkel suggesties**. In deze bundel kan men ideeën en woorden vinden om het christelijk geloof ter sprake te brengen

in de uitvaartliturgie. Met behulp van deze suggesties kan vervolgens een homilie uitgewerkt worden.

Het is niet de bedoeling dat alle suggesties bij één Schrifttekst in een zelfde homilie ter sprake komen. We suggereren om één kernidee uit te kiezen, waarrond vervolgens een homilie wordt opgesteld.

In elke homilie onderscheiden we de drie hierboven genoemde inhoudelijke dimensies, namelijk:

- (1) De theologische, christologische en eschatologische dimensie
- (2) Het leven, het sterven en de toekomst van de overledene
- (3) Het leven (en sterven) van de nabestaanden

Bij elke suggestie wordt met behulp van de cijfers 1, 2 en 3 aangegeven welke inhoudelijke dimensie hier ter sprake komt.

In de opgenomen homiletische suggesties wordt de betekenis van ons geloof toegelicht. Bij het lezen van deze suggesties kan men terecht opmerken dat de hedendaagse geloofscontext, gekenmerkt door een zoekend geloof, ongeloof en een veelheid aan geloofsvragen, niet ter sprake komt. We hebben ervoor gekozen om in deze suggesties de nadruk te leggen op de uitleg van de christelijke opvattingen over leven, dood, verrijzenis en eeuwig leven. We beseffen vanzelfsprekend dat deze opvattingen niet in alle omstandigheden op dezelfde wijze ter sprake kunnen komen. **We willen dan ook benadrukken dat deze suggesties enkel ideeën aanreiken, die wellicht nog aangepast moeten worden aan de concrete context van het overlijden.** De suggesties dienen nog vertaald te worden naar de specifieke omstandigheden van het leven en het sterven van de overledene en naar de levenscontext van de nabestaanden.

5. Enkele tips voor het gebruik

Deze bundel kan op tweeërlei wijze gebruikt worden.

1. Indien er reeds één of meerdere Schriftteksten gekozen werden, kan men het register met Bijbelteksten, opgenomen op de laatste pagina, raadplegen. Indien de gekozen tekst in de bundel aan bod komt, kan men een keuze maken uit één van de homiletische suggesties bij deze tekst.
2. Wanneer er nog geen Schriftlezing(en) gekozen werd(en), kan men de suggesties uit deze bundel bekijken en zich de vraag stellen welke boodschap in de concrete situatie van dit overlijden van belang kan zijn. Vervolgens kan men aan de nabestaanden een Schrifttekst suggereren waarin deze boodschap ter sprake komt.

6. Contact en verdere informatie

Deze bundel werd opgesteld door **de werkgroep 'homiletische suggesties bij de uitvaartliturgie'**, een werkgroep binnen de Diocesane Commissie voor Liturgie (bisdom Brugge), bestaande uit:

Koen Vanhoutte, Marc Messiaen, Bart Lagrange en Elisah Gommers

Voor **verdere informatie en opmerkingen** kan u terecht bij:

Werkgroep 'Homiletische suggesties bij een uitvaart'

Contactpersoon: Elisah Gommers (elisah.gommers@hotmail.com / 0484.777.737.)

II. Licht in de duisternis

In diverse Bijbelteksten wordt er gesproken over 'duisternis' en 'licht'. Met behulp van deze teksten kan het sterven van een dierbare in het licht geplaatst worden van de dood en de verrijzenis van Christus. Als het donker wordt om ons heen, kijken we uit naar Gods licht in de duisternis.

In wat volgt worden per Bijbeltekst één of meerdere homiletische suggesties aangeboden.

A. Gen 1,1-3: *Het scheppingsverhaal*

- ***Gods Woord creëert licht waar er duisternis heerst***

1. Het scheppingsverhaal vertelt ons dat de aarde woest en leeg was. De duisternis lag over de diepte. Toen sprak God: "er moet licht zijn". En er was licht. Gods Woord bracht licht in de duisternis. God is in staat om licht te creëren waar het leven verduisterd is. In een periode van duisternis toont Hij mensen het licht. Hij geeft hen een nieuw perspectief, zodat zij opnieuw iets kunnen zien in het leven.
2. Misschien kan dit scheppingsverhaal ons ook iets zeggen over de duisternis van de dood. X is overleden. Het levenslicht verdween uit zijn / haar bestaan. Als christenen mogen wij geloven en hopen dat God ook X aanspreekt. We mogen geloven dat ook in de duisternis van de dood Gods stem weerklinkt. Gods Woord kan een overledene uit de duisternis leiden en voeren naar het licht. We mogen dan ook geloven dat God ook X aanspreekt en hem / haar de weg wijst naar een leven in het licht van Gods aanwezigheid.
3. Wanneer wij geconfronteerd worden met een overlijden, wordt het duister om ons heen. In de donkere periode van verdriet en rouw kijken wij uit naar 'Licht in de duisternis. Wij hopen dat Gods Woord, dat we tijdens de Schriftlezingen mochten beluisteren, ook vandaag 'licht' mag brengen in deze duistere periode. Wij vertrouwen er op dat onze God ook tot ons wil zeggen: "er moet licht zijn". Als christenen willen wij geloven dat God ons nieuw licht wil schenken, zodat wij opnieuw perspectief zien en zodat aan het licht komt dat er ook voor ons 'nieuw leven' mogelijk is.

- ***Gods Woord brengt (nieuw) leven aan het licht***

1. Het scheppingsverhaal vertelt ons dat de aarde woest en leeg was. Het gevoel van leegte maakt mensen stil. Wie duisternis aantreft, vindt geen woorden meer. Terwijl mensen stil en met stomheid geslagen de duisternis aanschouwen, weerklinkt echter de stem van God. Het scheppingsverhaal vertelt ons dat God zelfs in de duisternis en de leegte woorden vindt. God spreekt en zijn Woord brengt aan het licht dat er toch 'leven' is.
2. X, onze dierbare overledene, spreekt niet meer. Stil ligt hij / zij daar. Doodse stilte omringt hem / haar. Elk spreken wijst op leven. Waar een stem weerklinkt, is er leven aanwezig. Als God vandaag tot ons en tot de overledene spreekt, dan zegt Hij dat er bij Hem leven is. Zijn Woord, tot ons gericht, brengt

aan het licht, dat wie bij Hem vertoeft een nieuw leven mag beginnen en met Hem kan spreken, van aangezicht tot aangezicht. Mogen wij geloven dat ook X voor eeuwig mag verblijven bij de God van het leven, die mensen aanspreekt.

3. Als christenen mogen wij geloven dat onze God niet wil zwijgen wanneer wij geconfronteerd worden met een donkere en duistere periode in ons bestaan. Als wij zelf stil worden en geen woorden vinden, spreekt Hij ons juist aan. Als ons bestaan duister wordt, kunnen Gods Woorden 'lichtpuntjes' worden die de weg tonen naar een nieuwe schepping, een nieuw bestaan. Wij mogen hopen en geloven dat God zo dicht bij mensen is dat Hij zelfs in en door hen spreekt. Dat ook wij Gods Woorden mogen spreken en zo de leegte en de stilte mogen doorbreken zodat er terug 'licht' komt in ons verduisterde bestaan.

B. Ex 40,38 / Neh 9,12: God gaat als een vuurgloed voor ons uit (uittocht)

- God gaat ons voor

1. Het Oudtestamentische verhaal van de uittocht uit Egypte vertelt hoe mensen weggeleid worden uit een leven dat donker en duister is. Het slavenbestaan van de Israëlieten kende weinig lichtpuntjes. En ook tijdens de tocht door de woestijn trof men vooral leegte en duisternis aan. Zij waren op weg naar het beloofde land, een land waar er 'licht' en 'leven' is. Het beloofde land leek echter vaak heel ver weg. De Israëlieten moesten deze weg door de duisternis en de woestijn echter niet alleen gaan. In de nacht van hun leven ging God als een lichtende fakkel voor hen uit. Als een vuurgloed verlichtte hij de zo moeilijk begaanbare weg die zij moesten volgen. Reeds in het Oude Testament toont God zich een vuurzuil die mensen het pad wijst dat wegleidt uit duisternis en leegte. Ook in meer recente verhalen uit de Bijbel, en met name in het Nieuwe Testament, doet God opnieuw wat Hij ooit voor de Israëlieten gedaan heeft. Hij gaat met hen mee. Hij staat aan hun zijde als duisternis hen treft.
2. Wij mogen geloven dat ook X, onze dierbare overledene, mag ervaren wat zoveel gelovigen voor hem / haar ervaren hebben. Als God mensen bijstaat wanneer het bestaan duister wordt, dan mogen we erop vertrouwen dat God ook naast X staat en met hem / haar op weg gaat. Hij / zij hoeft het duistere pad van de dood niet alleen te gaan. Wie in God gelooft, wordt door Hem geleid. God toont zich een lichtpunt in de duisternis. Hij voert X mee langs de levensloze woestijn om samen uit te komen bij het beloofde land. Wie met God meegaat, zal de duisternis ooit achter zich laten om te vertoeven in het beloofde land, waar men kan leven in het licht van Gods aanwezigheid.
3. Ook onze levensweg is door het overlijden van X donker en duister geworden. In de duisternis van het verdriet kunnen wij niet zien. In het donker zien wij niet meer hoe we verder moeten gaan. Het Bijbelvers uit het Oude Testament wil ons echter vertellen dat ook wij niet alleen moeten gaan. Onze familie, onze broeders en zusters in het geloof, gaan met ons mee. En God zelf laat zijn 'kinderen' ook nooit in de steek. Hij is hen nabij. Deze nabijheid van God en mensen kan een lichtpuntje zijn voor allen, ook voor hen die geen perspectief meer zien. Waar er een lichtpuntje is, hoe klein dan ook, is er hoop. Zelfs het kleinste lichtpuntje kan mensen helpen om ondanks alles toch uit te kijken naar wat voor hen ligt.

- ***De weg is lang ...***

1. Het verhaal van de uittocht uit Egypte vertelt hoe de tocht door de woestijn veertig jaar duurt. Het land dat aan de Israëlieten beloofd was, trof men niet onmiddellijk aan. Het leven dat hen toegezegd was, bleek zo ver weg. Toch bleven de Israëlieten verder gaan. De aanwezigheid van God, in de vorm van een wolkkolom of een vuurzuil, deed hen telkens opnieuw vertrouwen dat ze ooit een weg zouden vinden die door de duisternis heen zou leiden naar het licht.
2. Men zegt wel eens dat Gods wegen ondoorgrondelijk zijn. En het is duidelijk dat wij niet weten welke weg voor X, onze dierbare overledene, weggelegd is. Wij weten niet hoe de dood ooit kan leiden tot een leven in het licht van Gods aanschijn. Toch mogen we vertrouwen dat God zelf met X meegaat op de onbekende weg die door de duisternis van de dood leidt naar een nieuw bestaan.
3. In en doorheen het verhaal van de uittocht doet God ook ons een belofte. Hij belooft ons dat ook wij ooit terug ten volle zullen leven in het 'licht'. De dood van X maakt ons leven donker. En ook onze tocht door een woestijn van leegte en gemis zal wellicht lang duren. Het is onmogelijk om de pijn en de duisternis onmiddellijk te overbruggen en achter ons te laten. We kunnen slechts stap voor stap op weg gaan en de tijd nemen om te verwerken wat er aan ons is gebeurd. De weg naar 'licht' en 'leven' is nog lang. Wij mogen er echter op vertrouwen dat wij tijdens deze lange tocht kunnen steunen op Gods aanwezigheid. Hij gaat als een gloed van vuur voor ons uit. Hij houdt de hoop in ons brandend. Hij wakkert het geloof in 'leven' en 'licht' telkens opnieuw aan.

C. Num 6,22-26: *Over het licht van Gods aanwezigheid*

1. De woorden uit deze Schriftlezing bevatten een zegenformule. Op het moment dat de Israëlieten beseffen dat een woestijn van dorheid, leegte en gemis voor hen ligt, krijgt Aäron de opdracht om hen te ondersteunen door een zegen uit te spreken. "Moge de Heer het licht van zijn gelaat over u spreiden", zegt hij. Hij bidt dat de aanwezigheid van de Heer mag zijn als een licht in de duisternis van de woestijn. Aäron bidt dat de Heer de Israëlieten nabij mag zijn en zijn gelaat naar hen mag keren. Als de Heer naar hen omkijkt, zullen zij niet verdwalen in de woestijn die voor hen ligt.
2. Nu X, onze dierbare overledene, gestorven is, hopen we dat ook hij / zij gezegend mag zijn met het licht van Gods aanwezigheid. Aäron bad: "moge de Heer zijn gelaat naar u keren en u vrede schenken". Wij hopen en bidden vandaag dat God ook liefdevol mag omkijken naar X en hem / haar vrede en eeuwige rust mag schenken.
3. Ook wij staan voor een woestijn van rouw, leegte en gemis. Misschien weten ook wij niet hoe we verder moeten gaan met ons leven. Misschien vragen ook wij ons, net zoals de Israëlieten, af hoe we ooit een weg kunnen vinden door die woestijn die ons leven dor en doods maakt. We mogen er als gelovigen echter op vertrouwen dat de Heer ons zegenend nabij is en als 'lichtpunt' aanwezig blijft.

D. Js 9,1-6: *Wachten op het licht van de redder*

1. De profeet Jesaja, die we tijdens de Schriftlezing mochten beluisteren, roept de mensen op om ondanks alle duisternis te blijven geloven in het licht. De Israëlieten maakten een donkere periode door. Jesaja houdt echter de hoop levend dat God iemand zal zenden die terug 'licht' en 'leven' brengt. Deze tekst, die ook in de adventsperiode gelezen wordt, verwijst naar de komst van Christus. Jezus Christus is mensgeworden om ons te redden uit de duisternis en ons de weg te tonen naar een leven in het licht van Gods aanwezigheid.
2. De profetie van Jesaja is in vervulling gegaan. In Jezus Christus is God als een mens tot ons gekomen. Jezus heeft alles doorstaan wat het leven van mensen kenmerkt. Hij heeft vreugde gekend, maar ook pijn en lijden. En ook Hij is gestorven. Zijn verrijzenis toont ons dat Hij de weg kent die door de duisternis van de dood leidt naar het licht van het leven bij God. Wij mogen bidden en geloven dat Christus ook X, onze dierbare overledene, tegemoet wil gaan. Jezus kent de weg naar de Vader. Mogen wij erop vertrouwen dat Jezus met X mee zal gaan en hem / haar de weg zal wijzen naar het licht en het volle leven.
3. Ook wij bevinden ons in een donkere periode. En misschien hebben ook wij, net zoals de Israëlieten, nood aan een profeet die ons terug hoop en moed geeft. Kunnen wij voor elkaar een profeet zijn? Kunnen ook wij woorden spreken die licht brengen in het bestaan van anderen? De profeet Jesaja verwijst naar de komst van Jezus. Jezus wil in deze (eucharistie)viering ook tot ons komen. In en doorheen het Woord (en het Brood) wil Hij ons sterken om ondanks de duisternis van verdriet en pijn te blijven geloven in het licht. Mogen wij Jezus ontvangen en ervaren dat Hij ons leven en onze pijn deelt. De Heer wil ons dragen en zo de last van het verdriet en de pijn 'lichter' maken.

E. Js 42,16: *Ik verander duisternis in licht*

1. Met deze tekst maakt de profeet Jesaja duidelijk wie God is. Hij benadrukt dat de Heer geraakt wordt door verdriet en onrecht. God zoekt mensen op wanneer die mensen Hem in de duisternis van het leven niet meer kunnen vinden. God treedt op wanneer alleen onrecht en dood zich op de voorgrond van het leven plaatsen. Als mensen de juiste weg niet meer vinden, of wanneer ze alleen de doodlopende paden zien, dan wijst God hen de weg. God toont hen onbekende paden. Hij leidt hen langs wegen die zij niet kennen. De profeet Jesaja benadrukt ook dat de Heer een machtige God is; een God die alles 'anders' kan maken. Duisternis verandert Hij in licht en ruwe plekken maakt Hij vlak. Niets is nog hetzelfde als men met de Heer op weg gaat. Als we God toelaten in ons verduisterd bestaan, wordt alles nieuw. Als onze God in staat is om alles 'anders' te maken, zou Hij dan ook geen nieuw licht kunnen werpen op de dood? Als christenen mogen wij geloven dat God ook de duisternis van de dood kan veranderen in een leven in het licht van Gods aanwezigheid.
2. We weten niet wat er volgt op de dood. We zijn als blinden die nog niet zien welke wegen de dood ontsluit. Ieder die sterft, wordt gedwongen een weg te gaan die men niet kent. Mogen we God vragen om X te leiden op de onbekende weg die voert naar Hem. En mogen we bidden dat God met X meegaat en de duisternis van de dood belicht vanuit het perspectief van een eeuwig leven bij Hem.

3. Onze God wordt ook geraakt door ons verdriet. Hij voelt met ons mee. En zoals Jesaja benadrukt, kijkt Hij niet zomaar toe. Hij komt ons tegemoet. Als wij niet meer zien hoe wij verder kunnen gaan, toont Hij ons onbekende wegen. En Hij laat ons niet alleen gaan. Hij gaat zelf met ons mee. Zijn nabijheid maakt duisternis tot licht. We mogen er op vertrouwen dat God ons niet in de steek laat. Zelfs wanneer mensen verblind zijn door de duisternis en niets meer zien in geloof en leven, zelfs dan laat God hen niet los. Zelfs wie God door ongeloof of duisternis niet meer kan zien, mag er op vertrouwen dat Hij toch bij hem is.

F. Js 50,10: *Wie ronddwaalt in de duisternis ...*

1. Dit Bijbelvers bevat een sterke oproep: “Laat wie ronddwaalt in de duisternis vertrouwen op de Heer”. De duisternis waarin mensen verkeren, is soms erg ‘groot’. Toch lijkt de duisternis vaak ‘grootser’ dan ze in wezen is. Als we zouden zien hoe ver de duisternis reikt, zouden we de kortste weg kunnen nemen en de duisternis na een tijdje achter ons kunnen laten. Wij kunnen echter niet zien in de duisternis, waardoor wij erin verdwalen en er veel langer vertoeven dan nodig is. Wij zien geen uitweg uit de duisternis. God ziet wel een weg. Of Hij baant er één waar er geen mogelijkheden meer lijken te zijn. God kan wat mensen niet kunnen. God kan wat mensen niet voor mogelijk houden. Wie vertrouwt op God, zal wegen vinden waar er geen zijn. Wie steunt op God, zal verder kunnen gaan dan hij ooit voor mogelijk hield.
2. We weten dat X leefde vanuit zijn / haar geloof. Hij / zij vertrouwde op God. Laten wij bidden dat X ook nu mag vertrouwen op God. We weten dat God het vertrouwen van mensen niet beschaamt. We mogen geloven dat God ook X niet eeuwig zal laten ronddwalen in de duisternis van de dood. Hij zal ook X de weg tonen die leidt naar een plek, waar X na vele omzwervingen ‘thuis’ mag komen.
3. Misschien dwalen ook wij rond. Misschien vinden ook wij het noorden niet. Wat geeft ons nog richting, nu wij vertoeven in de duisternis van rouw en verdriet? Op wie kunnen wij steunen? Op welke mensen kunnen wij vertrouwen? Wie laat ons nu niet in de steek? Wie is er hier aanwezig om ons bij te staan? Vele mensen zijn naar hier gekomen om ons te tonen dat wij niet alleen door de duisternis moeten gaan. En ook God is hier aanwezig om ons te laten zien dat Hij zijn licht wil laten schijnen zodat ook wij zien hoe we stap voor stap aan de duisternis kunnen ontkomen.

G. Mt 4,12-16 (verwijzing naar Js 8,23vv): *Jezus, licht der wereld*

1. Wanneer de evangelist Matteüs vertelt over het begin van het optreden van Jezus, maakt hij gebruik van de woorden van Jesaja. Jesaja voorspelde reeds dat zij die in de duisternis zaten een groot licht zouden aanschouwen. Matteüs benadrukt dat Jezus deze profetie in vervulling deed gaan. Zijn ‘optreden’, zijn aanwezigheid onder de mensen, bracht licht in de duisternis.
2. Nu X overleden is, lezen we de Schriftlezing die het begin van Jezus’ openbare leven verhaalt. Vanaf dat moment gaat Jezus daadwerkelijk op weg met mensen. Door te kiezen voor deze Schriftlezing spreken we de hoop uit dat Jezus ook met X op weg mag gaan. Moge Jezus de weldaden die Hij voor

mensen verricht heeft ook voltrekken aan X. Moge Jezus licht brengen in de duisternis en X zo de weg wijzen naar de Vader.

3. Ook ons leven is donker en duister geworden nu X overleden is. Laten we echter hopen en geloven dat Jezus ook tot ons wil komen en met ons op weg wil gaan. Jezus wil vandaag ook aan ons openbaar maken dat ook wij, ondanks de duisternis van het verlies, mogen uitkijken naar het licht. Ook aan ons wordt beloofd dat er ooit terug licht zal komen.

H. Mt 5,4-16: Zo moet ook uw licht stralen voor het oog van de mensen

1. Vele mensen waren samengekomen om naar Jezus te luisteren. En Jezus nam het woord en riep allen op om te worden wie zij in wezen zijn. Hij benadrukte dat mensen zijn geboren om het licht der wereld te zijn, om goede dingen te doen die God aan het licht brengen. Mensen zijn geroepen om in alle omstandigheden te tonen dat het geloof hen vurig maakt zodat zij zich geestdriftig kunnen inzetten voor anderen.
2. Was ook X, onze dierbare overledene, een lichtpunt in ons bestaan? Bracht hij / zij licht in het leven van anderen? Heeft hij / zij aan het licht gebracht wat goed is, wat God is? Mogen wij altijd onthouden, mogen wij altijd blijven zien hoeveel mooie, 'lichte' momenten wij samen met X mochten ervaren. En mogen we zijn / haar 'licht' levend houden door verder te doen wat hij / zij aan goede dingen heeft gedaan.
3. God roept ook ons met deze evangeliewoorden op om een 'licht te zijn voor anderen'. Nu we ons echter bevinden in de duisternis van de dood, begrijpen we wellicht niet hoe wij een licht kunnen zijn voor anderen. Maar leeft er in ons allen niet nog een kleine vonk, die ooit terug hoopt uit te groeien tot een vlam, tot een vurig licht. En is het niet zo dat vele vonkjes samen echt 'licht' geven. Laten we dan ook regelmatig samenkomen, zoals we hier ook samen-zijn. Laten we die kleine vonkjes, misschien bijna onzichtbaar door de duisternis van de dood, toch samenbrengen zodat wij voor en mét elkaar één grote vlam, één 'licht' kunnen zijn en licht kunnen brengen in deze donkere periode.

I. Mt 25,1-13: De domme en de verstandige bruidsmeisjes

1. In deze parabel spreekt Jezus over het Rijk der Hemelen. Ooit komt het moment dat een mens de mogelijkheid krijgt om ten volle bij God te vertoeven. Het verhaal spoort de mensen aan om waakzaam te zijn en zo te leven dat God op elk moment op bezoek mag komen. De Schriftlezing roept de mensen op om tijdens hun leven goed te doen en licht te brengen. En hoe zou men telkens opnieuw een lichtpuntje kunnen zijn als men niet ergens 'brandstof', 'olie' of kracht vandaan zou halen. Het is voor mensen belangrijk om af en toe hun 'batterijen' op te laden, om nieuwe moed te krijgen. De lezing suggereert dat geloof een krachtige bron van energie en inspiratie kan zijn. Wie 'brandstof' vindt in zijn / haar geloof, durft, net zoals de bruidsmeisjes, toch de nacht van het leven in te gaan, hopen en uitkijkend naar momenten van licht en leven.
2. Ook X vond kracht in zijn / haar geloof. In moeilijke, duistere perioden vond X de kracht en de moed om ondanks alles verder te gaan en opnieuw te zoeken naar lichtpuntjes. We mogen hopen en vertrouwen dat hij / zij nu opnieuw hoopvol door de nacht van de dood trekt, erop vertrouwend dat Christus, het licht der mensen, hem / haar opwacht.

3. Ook wij bevinden ons nu in een donkere, duistere periode. Durven ook wij, net zoals die bruidsmeisjes, door het donker op weg gaan naar het licht, naar Christus? Als het donker is om ons heen, durven wij dan ook naar Jezus toe te gaan? Kunnen wij Hem ook dan aanspreken? Durven wij echt door de duisternis heen te gaan of zijn ook wij bang dat we in de duisternis die we nu ervaren helemaal verloren zullen lopen? Zijn ook wij bang dat we zelf niet genoeg 'licht' zullen hebben om de tocht door het donker te voltrekken? Hebben wij doorheen ons leven reeds voldoende 'olie', voldoende vertrouwen opgebouwd om werkelijk te geloven dat we het 'licht' uiteindelijk terug zullen vinden?

J. Mt 28,1-10 / Mc 16,1-8 / (Lc 24,1-12) / (Joh 20,1-10): *Het lege graf*

- *Eerst zien, dan geloven?*

1. De evangelielezing vertelt dat het nog vroeg in de morgen was. Het schemerde nog waardoor de vrouwen nog niet helder konden *zien*. Ze kwamen bij het graf en *zagen* dat de steen was weggerold. Ook keken ze naar de plaats waar Jezus gelegen had. Ze merkten op dat Hij verdwenen was. Ze *zagen* het, maar begrepen het niet. Pas later zou het 'zien' worden tot een 'inzien' en een 'weezien'. Pas later zou het echt 'licht' worden en in het volle daglicht zouden de vrouwen 'inzien' dat Jezus verrezen was. Alvorens de vrienden van Jezus tot inzicht kwamen, ontmoetten zij echter iemand die hen zei dat Jezus verrezen was.
- 2.+3. Wij willen maar al te vaak 'zien' om te kunnen geloven. Eerst zien en dan geloven, zeggen wij. Deze lezing toont ons dat 'zien' nog niet onmiddellijk en niet noodzakelijk leidt tot 'geloof'. De vrienden van Jezus *zien* dat het graf leeg is, maar ze moeten eerst 'horen' wat er gebeurd is alvorens ze het werkelijk kunnen 'zien'.
Ook wij geloven niet 'omdat wij het gezien hebben'. Als wij bij het dode lichaam van X staan, zien wij niets van de verrijzenis en het eeuwig leven. Wij geloven omdat wij 'gehoord' hebben van een eeuwig leven bij God. Engelen van mensen hebben ons de blijde boodschap van Jezus verteld. Wij hebben ons geloof van 'horen zeggen'.
Ook in deze uitvaartviering mogen wij 'horen' dat X een nieuw leven mag beginnen bij de Vader. Niet wat wij zien, maar wel wat wij hier hoorden, kan ons tot geloof en inzicht brengen. Het kan ons doen 'inzien' dat de dood van X niet het einde is.

- *Ga naar Galilea, daar zal u Hem zien ... (Mt en Mc)*

1. We hoorden in de evangelielezing dat er een belofte gedaan wordt aan de vrienden van Jezus. "Ga naar Galilea en daar zullen jullie Jezus zien". Deze lezing vertelt dat wie gelooft in Jezus en Hem gelovig navolgt, de Heer ooit zal bereiken en Hem zal zien.
2. We mogen geloven en vertrouwen dat de belofte, gedaan aan de vrienden van Jezus, ook geldt voor X, onze dierbare overledene. Ook hij / zij volgde Jezus na. Ook voor hem / haar geldt de belofte dat hij / zij de Heer zal zien. Nu hij / zij gestorven is, gaat hij / zij een weg door de duisternis om uit te komen bij de Heer, die hij / zij volgt. Daar, in het licht van het eeuwig leven bij God, zal ook X de Heer zien.

3. Als ook wij Jezus navolgen en de weg gaan die Hij is gegaan, dan zullen ook wij Hem ooit ontmoeten en Hem zien 'van aangezicht tot aangezicht'.

K. Mc 8,22-25 / Mc 10,46-52 / Lc 18,35-43 / Joh 9,1-7: Genezing van een blinde

1. De evangeliëlezing vertelt hoe Jezus een blinde geneest. Aan een mens die gevangen zit in de duisternis en geen perspectief meer ziet, wordt een nieuw leven geschonken. De blinde ziet het levenslicht. Hij krijgt terug oog voor het mooie en het goede om zich heen. Hij ziet dat er meer is dan de duisternis. Hij aanschouwt dat er mensen zijn zoals Jezus; mensen die om hem geven en hem ondanks zijn tekorten toch zien staan. Deze ervaring geeft de blinde een nieuw geloof: geloof in het leven en geloof in de Heer van het leven; geloof in Jezus, die licht brengt waar duisternis heerst.
2. Ook X heeft donkere momenten gekend in zijn / haar leven. Toch mocht ook hij / zij steeds opnieuw mensen ontmoeten die hem / haar toonden dat er toch ook steeds lichtpuntjes zijn in ons bestaan. En misschien heeft X in die perioden van duisternis ook wel kracht en ondersteuning gevonden bij Jezus Christus. (Zoals Jezus tot de blinde zei: "Je geloof heeft u gered", zo is misschien ook X juist bevrijd uit een moeilijke en donkere periode doordat hij / zij ondanks alles bleef geloven). Mogen wij geloven en vertrouwen dat ook X in de duisternis van de dood Jezus mag ontmoeten. En dat Jezus hem / haar mag tonen waar er licht is.
3. Misschien zien ook wij nu alleen de duisternis. Durven ook wij te geloven dat God (Christus) ons ooit terug licht zal schenken? Durven wij geloven dat het niet altijd duister zal blijven om ons heen? Durven wij erop vertrouwen dat God (Jezus) ook ons de ogen zal openen zodat wij terug iets kunnen zien in het leven?

L. Mc 16,9-16a / Lc 24,36-43 / Joh 20,24-31: Twijfel, angst en ongeloof

- Ongelofelijke verschijningen ... (Mc en Lc)

1. Deze lezing vertelt dat de leerlingen Jezus 'zien', maar hun leven is zo donker en duister geworden zonder Jezus dat zij hun ogen niet kunnen geloven. Zij zien, maar denken een geest te zien (Lc). Zij twijfelen en weten niet of ze geloof moeten hechten aan wat hun ogen hebben aanschouwd. Zoals alle mensen weten de leerlingen dat de dingen vaak niet zijn wat ze lijken. En onze ogen zijn niet altijd te vertrouwen. Mensen 'zien' niet alles. En soms hebben mensen ook een verkeerde kijk op de dingen. De leerlingen twijfelen, maar Jezus laat hen niet alleen 'kijken'. Hij laat hen ook 'horen' dat Hij leeft. Hij spreekt hen toe. Hij zegt hen iets. Hij spreekt hen aan. (Mc: Hij stuurt hen op weg. Hij geeft hen een zending mee. En een zending maakt het geloof pas echt. Pas wanneer men zijn geloof in daden omzet, wordt het geloof echt 'zichtbaar'. Enkel wie zijn geloof toont, laat zien dat hij / zij gelooft.) (Lc: Hij verwijst naar de Schriftteksten, waarin voorspeld werd wat er is gebeurd. Wat zij niet geloven door het te *zien*, geloven zij wel wanneer zij horen dat dit reeds lang *voorzien* was.)
2. Geloofde X, onze dierbare overledene, in de verrijzenis en het eeuwig leven? Wellicht twijfelde hij / zij af en toe. Wij kunnen dit namelijk niet 'zien'. Ondanks het feit dat X misschien niet altijd iets 'zag' in het verrijzenisgeloof, mogen we

toch geloven dat de Heer ook nu tot X spreekt en hem / haar roept tot een leven met Hem.

3. Misschien kunnen ook wij moeilijk geloven in de verrijzenis en het eeuwig leven, waarvan wij nog niets kunnen zien. Mogen wij echter toch geloof hechten aan de woorden van Jezus die wij in deze uitvaart mochten beluisteren. Mogen deze woorden ook ons doen inzien dat de dood niet het einde is, maar dat Jezus de weg geopend heeft naar een leven bij God. Als wij geloven in de verrijzenis van Christus, kunnen wij ook geloven dat X., onze dierbare overledene, zal mogen leven bij God.

- ***Het verrijzenisgeloof zien als een geschenk (Lc en Joh)***

1. De leerlingen van Jezus kunnen niet geloven dat de dood niet werkelijk het einde is. Ze geloven nog niet in het nieuwe leven. In dit verband spreekt de evangelietekst over 'zien' en 'voelen' of 'betasten'. Het geloof in de verrijzenis is niet het resultaat van een logische redenering. Het kan niet afgeleid worden uit wat wij reeds weten. Het geloof in de verrijzenis en het nieuwe leven is iets dat wij 'ontvangen'. Als wij iets zien, horen of voelen, dan krijgen wij iets te zien of mogen wij iets voelen. Ook het geloof in de verrijzenis is iets dat niet van onszelf komt, maar dat wij mogen 'ontvangen'. Wanneer wij iets 'zien' in het verrijzenisgeloof, ontvangen wij het geschenk van het geloof. Dit geschenk geeft ons een diepe vreugde. Het toont ons een perspectief dat rust en vrede brengt.
2. + 3. Mogen ook wij onszelf 'openen' om van God het geloof te ontvangen dat de dood niet het einde is, maar dat deze overledene, en ooit ook wijzelf, verder mogen leven bij Hem.

- ***Gelukkig zij die geloven zonder te zien (Joh)***

1. Tomas gelooft pas in de verrijzenis van Jezus wanneer hij dit met eigen ogen heeft gezien. "Zalig zij die geloven zonder te zien", zegt Jezus. Tomas kreeg 'bewijzen' te zien van Jezus' verrijzenis. Vele anderen zien deze bewijzen niet, maar geloven toch. Ook zij ervaren de zalige kracht van hun geloof en de nabijheid van Christus.
2. X, onze dierbare overledene, heeft geloofd zonder te zien. Hij / zij probeerde gelovig in het leven te staan. Dit geloof bracht X bij Christus. We mogen er op vertrouwen dat X, die geloofde zonder te zien, nu het licht van Christus mag aanschouwen en zijn gelaat mag zien.
3. Jezus toonde Tomas het bewijs van zijn verrijzenis, maar Hij zei ook: "Zalig zij die geloven zonder te zien". Wij kunnen echter niet bewijzen dat er nog iets volgt op de dood. Wij hebben geen bewijzen voor het eeuwig leven bij God. Het is echter zalig en heerlijk om dit te kunnen geloven, want alleen dan kan je ondanks de duisternis van de dood nog iets 'zien' in het leven. Alleen dan is er 'licht' in de duisternis.

M. Lc 24,13-35: *De Emmaüsgangers*

- ***Niets meer zien in de toekomst (uitvaart in een eucharistieviering)***

1. De leerlingen van Jezus zagen niets meer in de toekomst. Ze wisten niet meer hoe het verder moest. Ze zagen geen perspectief meer. En ze keerden dan ook terug naar de plaats waar zij vandaan kwamen. Zij gingen terug naar Emmaüs, een plaats die volgens exegeten niet bestaat. Zij gingen dus 'nergens' naartoe. Zij vonden de weg niet meer, nu zij geconfronteerd werden met de duisternis van de dood.
Tijdens hun tocht ontmoetten zij Jezus. Jezus was iemand die met hen meeging en luisterde naar hun verdriet. Ook verwees Hij naar de Schriften waarin ook zoveel lijden en pijn beschreven staat en waarin zij zichzelf en hun Heer konden herkennen. Jezus was een lichtpuntje op hun tocht door de duisternis. Als zij bij het breken van het brood eindelijk 'zagen' wie Jezus was, was de duisternis niet donker meer. Zij gingen diezelfde avond nog terug naar Jeruzalem. Het moet al donker geweest zijn, maar ze waren niet bang. Het licht van Jezus' aanwezigheid gaf hen de kracht om terug naar hun vrienden te gaan en hen te vertellen dat zij 'het licht hadden gezien'.
2. Mogen ook wij bij het beluisteren van de Schriften en bij het breken van het brood de aanwezigheid van de Heer ervaren en mogen wij door deze ervaring geloven en 'zien' dat de dood niet het einde is, maar dat ook X, onze dierbare overledene, met Jezus mag leven bij de Vader.
3. Kunnen ook wij Jezus navolgen en net zoals Hij met anderen op weg gaan? Kunnen ook wij luisterend aanwezig zijn en anderen de kans geven om hun verhaal van verdriet en pijn te vertellen? Kunnen wij anderen helpen door te verwijzen naar de Schrift en naar de verhalen waarin staat dat God mensen nabij is wanneer zij geconfronteerd worden met duisternis en leegte? Kunnen wij anderen helpen door hen te laten 'zien' wat Jezus ons 'getoond' heeft?

- ***Wat wij nog niet (her)kennen: het leven bij God***

1. In deze Bijbeltekst wordt duidelijk dat de leerlingen Jezus, de verrezene, niet onmiddellijk herkennen. Net zoals de leerlingen kennen ook wij het leven na de dood niet. We kunnen ons nauwelijks voorstellen wat er met een christen gebeurt nadat deze overleden is. Het verhaal van de Emmaüsgangers suggereert dat het leven van de verrezene geheel anders is dan voorheen.
2. Ook wij weten niet hoe onze dierbare overledene verder leeft. We weten niet wat het leven bij God inhoudt, maar op basis van wat Jezus over zijn liefdevolle Vader verteld heeft, mogen wij aannemen dat dit leven bij God mag zijn als een 'thuiskomen' in een 'hemels' en 'gelukkig' leven.
3. Ondanks het feit dat we ons geen concrete voorstelling kunnen maken van dit nieuwe leven, mogen wij geloven dat ook wij dit leven ooit ten volle zullen kennen, herkennen en beleven.

N. Joh 1,1-5

- *In den beginne was het Woord ...*

1. Het evangelie van Johannes begint met een verwijzing naar het 'Woord'. Zoals het boek Genesis vertelt, spreekt God een Woord waardoor een nieuwe schepping ontstaat.
Woorden hebben altijd scheppingskracht in zich. Zolang iets niet gezegd of uitgesproken is, is het nog niet helemaal waar. Wanneer men het zegt, wordt het pas echt. Wanneer men er taal aan geeft, beseft men pas ten volle wat er precies gebeurd is. Woorden hebben de kracht in zich om de werkelijkheid te veranderen. Wie bijvoorbeeld mag uitspreken wat hem of haar op het hart ligt, weet dat woorden geneeskracht hebben en dat ze de situatie 'anders' en vaak meer 'draaglijk' maken. Woorden kunnen een heel nieuw licht werpen op een zaak. Woorden kunnen aan het licht brengen wat lang verborgen was. Woorden creëren een nieuwe werkelijkheid. Zij zeggen niet alleen wat er is. Ze kunnen ook scheppen wat er niet is. Waar een hoop of een verlangen uitgesproken wordt, begint een nieuwe schepping. Wie spreekt over 'licht', legt zich niet neer bij de duisternis.
Het evangelie vertelt dat God een woord van hoop spreekt wanneer alles duister is. Ook in moeilijke en donkere tijden wil God een woord van licht en leven tot ons richten en een nieuw bestaan creëren.
2. Laten ook wij vandaag spreken over 'licht'. Nu wij afscheid nemen van X., willen wij taal geven aan ons geloof en onze hoop. Wij willen uitspreken dat wij hopen op het licht. Wij willen zeggen dat wij hopen en geloven dat God uit de dood nieuw leven kan creëren. Waar wij spreken over 'licht' en 'leven bij God', heeft de dood niet langer het laatste woord. Het woord 'licht' creëert een nieuw begin: het begin van een leven in het licht van Gods aanwezigheid.
3. Ook wij kunnen woorden spreken die 'licht brengen' in het bestaan van anderen. Ook wij kunnen boodschappen van licht en leven geven aan elkaar. Ook wij kunnen hoopvol spreken zodat we verder kijken dan de duisternis en de dood en terug perspectief zien. Laten wij bidden dat ook wij de woorden vinden om ondanks duisternis, verdriet en pijn, toch uit te kijken naar een nieuw licht en leven.

- *En het leven was het licht van de mensen ...*

1. Onze God spreekt steeds over nieuw leven. Ons christelijk geloof vertelt steeds over het verrijzenisgeloof, over Christus die leeft. Het 'leven' staat centraal. Wie spreekt over het leven, maakt leven mogelijk. Wie iets zegt over 'leven', laat mensen een nieuw perspectief zien, anders dan de duisternis en de dood. Johannes zegt dan ook terecht dat 'leven' het licht van de mensen is. Wie anderen wijst op het leven, doet die anderen niet langer kijken naar de duisternis van de dood. Wie het leven in het licht stelt, maakt komaf met het donker van de dood.
2. Ook wij willen vandaag, nu wij afscheid nemen van X., verwijzen naar het licht. Wij willen niet alleen spreken over de duisternis van de dood, maar wij willen vooral wijzen op de verrijzenis van Christus, op het licht en het leven dat God ook aan ons beloofd heeft. Wij willen vandaag hopen en bidden dat ook X de weg mag vinden naar het eeuwig licht, naar onze God die licht en leven brengt dat veel sterker is dan de duisternis en de dood.

3. Mogen ook wij ons niet blindstaren op de duisternis van verdriet en dood. Dat God en mensen ook aan ons 'leven' mogen tonen zodat wij terug licht zien ondanks de duisternis van de dood. 'Leven' brengt 'licht' in ons bestaan. Laten wij anderen het 'leven' tonen. Zo laten we hen de weg zien die leidt naar het licht.

- ***Jezus, het licht der mensen***

1. In het eerste hoofdstuk van het evangelie van Johannes wordt Jezus het licht der mensen genoemd. Jezus bracht 'licht' onder de mensen. Hij deed mensen 'zien'. Hij toonde hen wie de Vader is. Hij leerde hen oog te hebben voor het goede. Hij deed hen uitkijken naar het eeuwig licht en leven bij de Vader. Jezus toonde de mensen het ware leven. Hij liet zien dat er altijd leven is, ondanks duisternis en dood. Vooral zijn verrijzenis bracht aan het licht dat het licht sterker is dan de duisternis en het leven sterker dan de dood. De paaskaars, die tijdens de uitvaart een centrale plaats krijgt, toont ons het licht van Christus. Ze verwijst naar het licht van zijn verrijzenis, waaraan ook wij als christenen deel mogen hebben.
2. Niet alleen Jezus, het licht der mensen, is verreezen. Jezus wierp ook een licht op de toekomst van alle gelovigen. Wie gelooft in het licht der mensen; wie gelooft in Jezus, zal eveneens de weg vinden die door de duisternis van de dood leidt naar een leven, waarin men God kan aanschouwen. Mogen wij hopen en bidden dat ook X geleid mag worden door het licht van Jezus om zo te komen bij de Vader van alle leven.
3. Mogen ook wij, nu en in het uur van onze dood, het licht van Jezus volgen. Mogen ook wij Jezus navolgen en in het licht van zijn nabijheid het leven ontwaren dat onze God aan alle mensen schenken wil. Als wij kijken naar het licht, hoeven wij niet meer zo bang te zijn voor de duisternis. Als wij geloven en Jezus' licht aanschouwen, vinden wij een weg die ons wegleidt uit de duisternis.

O. Joh 8,12 / Joh 12,46: 'Ik ben het licht der wereld'

1. "Ik ben het licht van de wereld", zegt Jezus. Wie het licht volgt, vindt steeds zijn weg, zelfs doorheen de duisternis. Geloven in Jezus is geloven in het licht en het leven. Geloven in Jezus betekent dat men zich laat leiden door het licht en niet blijft hangen in de duisternis. De lezing vertelt ons dat wie Jezus volgt, het 'levenslicht' bezit. Dat geldt niet alleen tijdens ons aardse leven, maar wellicht ook na onze dood. Want wie Jezus volgt, volgt Hem ook door de dood naar het eeuwig leven bij God. De paaskaars, die in de uitvaart een bijzondere plek krijgt, brengt het licht van Christus onder ons. Bij het doopsel van een christen wordt er licht van de paaskaars genomen om de doopkaars aan te steken. Hiermee drukken wij uit dat wij als christenen mogen deelnemen aan het licht van Jezus, aan het licht van zijn verrijzenis en zijn leven bij de Vader. Ook tijdens de uitvaart van een christen nemen we licht van de paaskaars en we brengen dit bij het gestorven lichaam. We drukken onze hoop uit dat deze overledene ten volle mag leven in het licht van Gods aangezicht.
2. Laten wij bidden dat ook X, onze dierbare overledene, Jezus mag volgen en zo een weg mag vinden die door de duisternis van de dood leidt naar een

nieuw leven bij God. Dat Jezus ook X het 'levenslicht' van het eeuwig leven mag schenken.

3. Jezus roept ook ons op om Hem te volgen. Hij wil ons de weg wijzen die door de duisternis van rouw en verdriet leidt naar het moment, waarop wij opnieuw kunnen geloven in het 'leven'; waarop wij opnieuw het 'levenslicht' zien.

P. Joh 20,1.11-18: In de tuin

- Terug iets zien in het leven ...

1. Het eerste vers van deze lezing vertelt dat het nog donker was. Het leven van Maria Magdalena was duister geworden. De dood van Jezus had alle licht en leven weggenomen uit haar bestaan. Iets verder in het verhaal wordt er dan gezegd dat Maria een blik werpt in het graf en engelen ziet staan. En nog later ziet ze de Heer, die ze in eerste instantie niet herkent. Pas als Hij haar aanspreekt, keert zij zich naar Hem om en ziet zij wie Hij is.
3. Dit verhaal vertelt ons dat rouwen een hele tijd in beslag neemt. Als iemand sterft, hebben wij niet onmiddellijk terug oog voor het leven. Wij zien alleen de duisternis. Net zoals Maria hebben wij tijd nodig. Pas na een hele tijd kunnen wij terug iets zien en het duurt wellicht een hele periode voor wij het 'leven' terug ten volle kunnen aanschouwen.

- Als iemand naar je omkijkt ...

1. Deze evangelielezing vertelt dat Maria Magdalena huilt bij het graf. Plots hoort ze een stem die vraagt: "Waarom huil je". Alsof dat niet duidelijk is. Ondanks het feit dat iedereen weet waarom zij huilt, is het toch niet onbelangrijk dat die vraag gesteld wordt. Als iemand vraagt "waarom huil je", krijg je namelijk de kans om je verhaal te vertellen en zo je verdriet te delen met een ander. Pas als Jezus haar ook bij name noemt, *kijkt* zij om en *ziet* zij wie Hij is. Pas wanneer iemand naar je *omkijkt* in verdriet en pijn, kan je ook zelf *omkijken* en ten volle *zien* wat er gebeurd is, wat de overledene voor je betekende en wat je van die persoon wil meenemen in je verdere leven.
2. Zoals Maria Magdalena de Heer ontmoet, zo mogen wij ook geloven dat X, onze dierbare overledene, de Heer mag ontmoeten. Nu hij / zij gestorven is, mogen we er op vertrouwen dat Jezus ook naar hem / haar omkijkt en hem / haar de weg toont naar het leven bij God.
3. Mogen ook wij mensen ontmoeten die naar ons omkijken en moge ook de Heer Jezus naar ons omkijken. En dat ook wij Hem mogen herkennen en mogen zien dat Hij ons nabij is doorheen verdriet en pijn.

- Ik heb de Heer gezien

1. Deze evangelielezing eindigt met de zin: "ik heb de Heer gezien". Maria Magdalena, die naar het graf ging toen het nog donker was, vond niet de dood, maar wel 'het leven'. Bij het graf trof zij de levende Heer aan. Zij zag dat het graf open was. De dood staat open op het leven. Het open graf laat reeds zien dat de dood niet het einde is. Zelfs de dood verwijst naar de verrijzenis en het eeuwig leven.

2. Moge ook de dood van X, onze dierbare overledene, verwijzen naar het eeuwig leven bij God. Dat wij, telkens als wij zijn / haar graf aanschouwen, mogen weten dat dit graf een toegang vormt naar een nieuw leven bij God. Dat wij mogen geloven dat ook X nu mag zeggen: "ik heb de Heer gezien".
3. En mogen ook wij ooit de Heer zien en geloven dat wij dan ook elkaar zullen weerzien bij de Heer. Dan zullen wij ook kunnen zeggen: "ik heb hem / haar (terug)gezien". Wellicht zal dit weerzien anders zijn dan wij vermoeden. Toch zal het gelaat van onze dierbare overledene wellicht een vreemd, maar toch ook bekend en vertrouwd gelaat voor ons zijn. In het licht van Christus' aanwezigheid zullen we elkaar herkennen.

Register van Schriftteksten

Gen 1,1-3	<i>Het scheppingsverhaal</i>	zie A
Ex 40,36-38	<i>God gaat als een vuurgloed voor ons uit (uittocht)</i>	zie B
Num 6,22-26	<i>Over het licht van Gods aanwezigheid</i>	zie C
Js 9,1-6	<i>Wachten op het licht van de redder</i>	zie D
Js 42,16	<i>Ik verander duisternis in licht</i>	zie E
Js 50,(7-)10	<i>Wie ronddwaalt in de duisternis ...</i>	zie F
Neh 9,6-12	<i>God gaat als een vuurgloed voor ons uit (uittocht)</i>	zie B
Mt 4,12-16	<i>Jezus, licht der wereld</i>	zie G
Mt 5,4-16	<i>Zo moet ook uw licht stralen ...</i>	zie H
Mt 25,1-13	<i>De domme en de verstandige bruidsmeisjes</i>	zie I
Mt 28,1-10	<i>Het lege graf</i>	zie J
Mc 8,22-25	<i>Genezing van een blinde</i>	zie K
Mc 10,46-52	<i>Genezing van een blinde</i>	zie K
Mc 16,1-8	<i>Het lege graf</i>	zie J
Mc 16,9-16a	<i>Twijfel, angst en ongelooft</i>	zie L
Lc 18,35-43	<i>Genezing van een blinde</i>	zie K
Lc 24,1-12	<i>Het lege graf</i>	zie J
Lc 24,36-43	<i>Twijfel, angst en ongelooft</i>	zie L
Lc 24,13-35	<i>De Emmaüsgangers</i>	zie M
Joh 1,1-5	<i>Proloog</i>	zie N
Joh 8,12	<i>'Ik ben het licht der wereld'</i>	zie O
Joh 9,1-7	<i>Genezing van een blinde</i>	zie K
Joh 12,44-46	<i>'Ik ben het licht der wereld'</i>	zie O
Joh 20,1-10	<i>Het lege graf</i>	zie J
Joh 20,1.11-18	<i>In de tuin</i>	zie P
Joh 20,24-31	<i>Twijfel, angst en ongelooft</i>	zie L